

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“КОНКУРЕНЦІЯ
В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ”
(для спеціалістів, магістрів)**

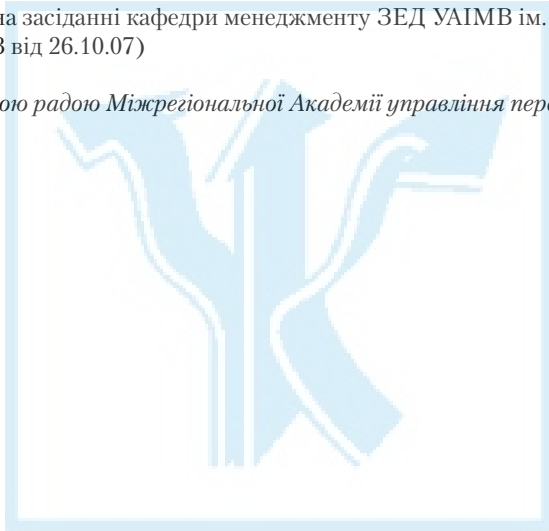
МАУП

Київ 2008

Підготовлено доцентом кафедри менеджменту ЗЕД *В. В. Кобрицьким*

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту ЗЕД УАІМВ ім. Аверроеса
(протокол № 3 від 26.10.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Кобрицький В. В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Конкуренція в міжнародному бізнесі” (для спеціалістів, магістрів). — К.: МАУП, 2008. — 36 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план дисципліни “Конкуренція в міжнародному бізнесі”, завдання для самостійної роботи, контрольні питання, критерії оцінювання знань студентів при підсумковому контролі, список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є важливою складовою навчального процесу, котрий сприяє активізації засвоєння знань, умінь та навичок, є ефективним засобом опанування навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових навчальних занять час.

Мета самостійної роботи полягає у сприянні засвоєнню навчальної програми дисципліни “Конкуренція в міжнародному бізнесі” в повному обсязі, формуванні самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої – в умінні планувати, систематизувати та контролювати власну перспективну та повсякденну діяльність.

Завданням самостійної роботи є засвоєння комплексу знань, умінь і навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх практичне застосування при виконанні творчих індивідуальних завдань і робіт, а також виявлення недоліків та уцущень у системі знань.

Зміст самостійної роботи студента з дисципліни “Конкуренція в міжнародному бізнесі” визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача.

Самостійна робота забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни “Конкуренція в міжнародному бізнесі”: підручником, навчальними та методичними посібниками, методичними матеріалами для самостійної роботи, конспектом лекцій тощо.

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни “Конкуренція в міжнародному бізнесі” організовується з дотриманням таких вимог:

- обґрунтування необхідності завдань загалом, а також конкретного завдання зокрема;
- надання детальних методичних рекомендацій щодо виконання роботи;
- надання можливості студентам виконувати творчі роботи, що відповідають умовно-професійному рівню засвоєння знань, при цьому не обмежуючи їх виконанням стандартних завдань;
- підтримання постійного зворотного зв'язку зі студентами у процесі виконання самостійної роботи.

Перелік завдань для самостійної роботи, форми її організації та звітності, термін виконання, кількість балів, які можна отримати за виконання завдань, визначаються викладачем кафедри при розробці робочої навчальної програми дисципліни (розділу “Самостійна робота студентів”).

Студенти, які розпочинають вивчати дисципліну “Конкуренція в міжнародному бізнесі”, повинні бути поінформовані викладачем щодо організації самостійної роботи, її форм та видів, термінів виконання, форм контролю та звітності, кількості балів за виконання завдань тощо.

Організація та контроль процесу і змісту самостійної роботи, її результатів здійснюються викладачами кафедри.

Оцінки (бали), одержані студентами за виконання різних видів самостійної роботи, фіксуються викладачами і повинні бути доведені до відома студентів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“КОНКУРЕНЦІЯ В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1 2 3 4	<p>Змістовий модуль I. Науково-теоретичні основи міжнародної конкуренції</p> <p>Сутність та економічні засади міжнародної конкуренції</p> <p>Сучасна глобалізація – рушійна сила міжнародної конкуренції</p> <p>Наукові підходи до оцінки розвитку міжнародної конкуренції</p> <p>Основні чинники та рушійні сили конкуренції</p>
5 6 7	<p>Змістовий модуль II. Мікроекономічна складова міжнародної конкуренції</p> <p>Конкурентні переваги та конкурентоспроможність підприємства</p> <p>Основні методи конкурентної боротьби</p> <p>Основні методи управління конкурентоспроможністю підприємства</p>
8 9	<p>Змістовий модуль III. Конкурентоспроможність країни на міжнародних ринках</p> <p>Поняття, сутність та основні концепції конкурентоспроможності країни</p> <p>Основні показники конкурентоспроможності на макрорівні</p>
Разом годин: 81	

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I. Науково-теоретичні основи міжнародної конкуренції

Тема 1. Сутність та економічні засади міжнародної конкуренції

Сутність конкуренції, конкурентних переваг та конкурентоспроможності. Сучасна класифікація. Основні форми міжнародної конкуренції, її роль і місце в економічному розвитку держави.

Конкуренція як форма функціонування товарно-ринкового господарювання, форми конкуренції та їх еволюція.

Основні види міжнародної конкуренції. Рівні ведення конкурентної боротьби.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Роль і місце конкуренції в сучасній світовій економіці.
3. Сучасні форми ведення конкурентної боротьби.
4. Досконала та недосконала конкуренція в міжнародному бізнесі.
5. Актуальні проблеми економічного розвитку країни.
6. Біхевіористський, функціональний і структурний підходи до конкуренції.
7. Суспільне значення сучасної конкуренції для поліпшення ситуації на споживчому ринку.

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Сутність поняття “міжнародна конкуренція”.
2. Предмет, об’єкт і структура конкуренції в міжнародному бізнесі як навчальна дисципліна.
3. Конкуренція та її місце в сучасній світовій економіці.
4. Основні форми міжнародної конкуренції.
5. Стратегії встановлення цін.
6. Чим характеризується корисний ефект товару?
7. Функціональний підхід до конкуренції.
8. Основні види міжнародної конкуренції.
9. Взаємовплив ведення конкурентної боротьби на різних рівнях.
10. Сутність досконалої та недосконалої міжнародної конкуренції.

Тести для самоконтролю

1. Конкуренція – це:

- а) боротьба підприємств за обмежений обсяг платоспроможного попиту споживачів, яка ведеться ними на доступних сегментах ринку;
- б) процес управління суб'єктом своїми конкурентними перевагами задля досягнення перемоги чи інших цілей у боротьбі з конкурентами за задоволення об'єктивних і суб'єктивних потреб у межах чинного законодавства або в природних умовах;
- в) спеціальна форма співіснування виробників і споживачів на певних доступних ринкових сегментах;
- г) суперництво, що підвищує ціни на товари й послуги при скороченні їх ринкової пропозиції та знижує ціни за умови зростання пропозиції відповідного товару чи послуги на ринку.

2. Досконала конкуренція можлива за наявності таких умов:

- а) великої кількості продавців і покупців, кожен із яких не має помітного впливу на кількість і ціну товару; кожен виробник (продавець) виробляє (продає) однорідний продукт, що не відрізняється від продуктів інших виробників (продавців);
- б) бар'єри для входження в ринок у довгостроковому аспекті мінімальні або відсутні; жодних штучних обмежень попиту, пропозиції чи ціни не існує, а ресурси при цьому є мобільними;
- в) кожен покупець і продавець мають повну та правильну інформацію про ціну, кількість продукту, витрати та ринковий попит;
- г) усі відповіді правильні.

3. Конкурентоспроможність становить:

- а) властивість об'єкта, що характеризується мірою реального або потенційного задоволення ним конкретної потреби порівняно з аналогічними об'єктами, що наявні на певному ринку;
- б) поєднання якості, ресурсоемності та ціни продукту;
- в) наявна у об'єкта певна цінність, що надає йому переваги перед конкурентами;
- г) використання наявних конкурентних переваг товару чи послуги у завоюванні та утриманні частки ринку.

4. Конкурентоспроможність організації базується:

- а) на використанні природних ресурсів краще, ніж це роблять конкуренти;

- б) на дослідженнях ринку;
- в) на її порівняльних перевагах стосовно інших організацій певної галузі в країні чи за її межами, умінні робити щось краще від конкурентів;
- г) на умінні керівництва організації ефективно нею управляти під час настання кризового стану.

5. До загальних напрямів досягнення конкурентних переваг належать такі:

- а) високоякісна реклама, мерчандайзинг, досконале вивчення ринку споживачів, здешевлення витрат на торговельну діяльність;
- б) економія коштів на виробничі та адміністративні витрати, податки та обов'язкові платежі;
- в) реклама готової продукції, мінімізація адміністративних витрат, економія ресурсів;
- г) лідерство у витратах, диференціація продукції, фокусування (концентрація), ранній вихід на ринок, синергізм.

Література [3; 4; 8–10; 12; 14]

Тема 2. Сучасна глобалізація – рушійна сила міжнародної конкуренції

Глобалізація та її причини. Процеси економічної глобалізації та їх вплив на зміни у міжнародній конкурентній боротьбі.

Політичний та географічний підходи до аналізу сучасного розвитку економічної інтернаціоналізації.

Головні причини та рушійні сили глобалізації економіки. Спільні та відмінні риси глобалізації та інтернаціоналізації.

Чинники розвитку глобалізації, її характерні ознаки.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Інтернаціоналізація сучасного міжнародного маркетингу.
3. Специфічність і своєрідність процесів інтернаціоналізації та глобалізації.
4. Вплив глобалізації на розвиток міжнародної конкуренції.
5. Рушійні сили економічної глобалізації.
6. Вплив розвитку сучасного світового ринку на розвиток конкурентної боротьби.
7. Взаємовплив ведення сучасної конкурентної боротьби на різних рівнях.

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Основні причини глобалізаційних процесів.
2. Залежність рівня конкуренції від галузі економіки.
3. Головні проблеми, що стоять перед суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності у зв'язку з поглибленням глобалізації.
4. Вплив, який здійснюють регіональні та глобальні об'єднувачі процеси на розвиток міжнародної конкуренції.
5. Спільні та відмітні риси інтернаціоналізації та глобалізації світового ринку.
6. Глобалізація маркетингових комунікацій.
7. Вплив розвитку сучасних засобів зв'язку на еволюцію та темпи глобалізації.
8. Вплив стану розвитку ринку на характер конкуренції.
9. Особливості міжнародної конкуренції за сучасних умов розвитку ринку.
10. Особливості сучасних конкурентних переваг у міжнародному бізнесі.

Тести для самоконтролю

1. Національні переваги в певних галузях виробництва можуть зумовлюватися такими чинниками:

- а) розвитком виробничих відносин у галузі та рівнем розвитку певної національної галузі економіки;
- б) наявністю та структурою виробничих ресурсів, розвитком суміжних галузей, характером попиту на певні продукти, рівнем конкуренції на національному ринку;
- в) діяльністю з реалізації комерційних і творчих ідей, що стимулюють продаж виробів чи послуг виробника, рівнем конкуренції на відповідному національному ринку;
- г) станом розвитку попиту на продукти, що виробляються, на національному та світовому ринках.

2. Для успішного вирішення проблеми конкурентоспроможності на міжнародних ринках, учасники ЗЕД повинні ефективно розв'язувати такі завдання:

- а) створювати, експлуатувати й обслуговувати місцеве технічне обладнання та елементи національної інфраструктури;
- б) придбати та використовувати сучасні інформаційні технології;
- в) отримати доступ до основних мереж (фінансової, інформаційної, торговельної);
- г) усі відповіді правильні.

3. На формування конкурентних переваг певної країни у глобальному масштабі мають вплив такі чинники:

- а) політична стабільність, прозорість державної влади, багатопартійність, захист прав людини, гармонізація національного законодавства з міжнародними правовими нормами;
- б) діяльність вітчизняних підприємств та організацій на міжнародних ринках, конфесійна та національна толерантність, захист прав людини;
- в) рекламна діяльність вітчизняних виробників, політична та економічна стабільність у державі, багатопартійність і структурованість представницьких органів влади;
- г) низький рівень корупції, політична стабільність, прозорість владних структур, ефективна діяльність вітчизняних маркетологів, гармонізація законодавства з міжнародними правовими нормами.

4. Світовими тенденціями, що активно сприяли втраті колишнього значення державних і митних кордонів і глобалізації світової економіки є такі:

- а) глобалізація фінансів, управлінських функцій, третинного сектора економіки та проблем довкілля;
- б) міжнародна економічна інтеграція, зростання ролі ТНК, міжнародна спеціалізація виробництва і торгівлі товарами та послугами, розширення експорту прямих інвестицій з Північної Америки, Західної Європи та Східної Азії;
- в) відповіді “а” та “б” правильні;
- г) правильних відповідей немає.

5. Конкурентні переваги країни мають забезпечувати національну безпеку та відповідати національним інтересам на таких рівнях:

- а) основних інтересів — створення умов для набуття та збереження стратегічної стійкості країни;
- б) внутрішніх інтересів — забезпечення процесів формування і розвитку країни;
- в) зовнішніх інтересів — забезпечення розвитку країни як суб'єкта світового господарства;
- г) усі відповіді правильні.

Література [1–3; 8–10; 12; 14; 17; 18]

Тема 3. Наукові підходи до оцінки розвитку міжнародної конкуренції

Характерні особливості сучасного стану міжнародної конкуренції. Вплив глобальних і регіональних чинників на еволюцію сучасної конкуренції. Маркетинговий, системний, інноваційний, глобальний, ситуаційний, комплексний підходи до оцінки міжнародної конкуренції.

Основні вектори розвитку міжнародної конкуренції. Галузева залежність методів і форм конкуренції, їх залежність від зміни виробничої структури.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Найголовніші переваги сучасних підприємств на світових галузевих ринках.
3. Поєднання різних підходів до оцінки міжнародної конкуренції — запорука успішності її проведення.
4. Моніторинг конкурентів.
5. Переваги та недоліки залежності форм і методів конкуренції від галузевої приналежності.
6. Використання переваг оригінальності та національної особливості в підтриманні високої конкурентоспроможності товарів і послуг на зовнішніх ринках різних країн.
7. Вплив глобалізації на зміну міжнародної конкуренції.

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Визначити найхарактерніші риси сучасного стану міжнародної конкуренції.
2. Регіональні чинники впливу на міжнародну конкуренцію.
3. Глобальні чинники впливу на міжнародну конкуренцію.
4. Поліваріантність у підходах до оцінки сучасного стану міжнародної конкуренції.
5. Інноваційний підхід до міжнародної конкуренції.
6. Маркетинговий та ситуаційний підходи до проблем міжнародної конкуренції.
7. Системний підхід до оцінки міжнародної конкуренції.
8. Ексклюзивний та структурний підходи до міжнародної конкуренції.
9. Галузевий вплив на конкуренцію на світових ринках.
10. Виробничо-структурний вплив на міжнародну конкуренцію.

Тести для самоконтролю

1. На сучасному світовому ринку між собою конкурують:

- а) нації;
- б) підприємства;
- в) галузі;
- г) правильної відповіді немає.

2. При глобальному підході до вивчення та оцінки стану міжнародної конкуренції:

- а) використовуються Інтернет, звичайний та стільниковий телефонний зв'язок;
- б) оцінюються технічні, екологічні, організаційні, психологічні, соціальні аспекти управління конкурентоспроможністю;
- в) робиться опора на активізацію інноваційної складової конкурентних переваг;
- г) позиція погляду дослідника повинна бути вище глобальної системи.

3. Конкурентна перевага системи — це:

- а) ексклюзивна цінність, якою володіє система, і яка дає їй переваги над конкурентами;
- б) те, чим система володіє та розраховує володіти у майбутньому;
- в) те, володіти чим у майбутньому прагне система;
- г) наявність у системи можливості отримувати доходи вищі, ніж у конкурентів.

4. Переваги певної національної фірми в сучасних умовах розвитку міжнародної конкуренції в конкретній галузі зумовлюються:

- а) характером попиту на певні продукти та розвитком суміжних галузей-постачальників;
- б) наявністю та структурою виробничих ресурсів і стратегією фірми на національному ринку;
- в) відповіді “а” та “б” правильні;
- г) правильної відповіді немає.

5. До найперспективніших чинників, що визначають високий рівень конкурентоспроможності національної економіки, можна віднести:

- а) високу тривалість життя та рівень соціального захисту населення;

- б) оптимальне співвідношення експорту й імпорту;
- в) стабільність політичної і правової системи країни, раціональне використання природних ресурсів;
- г) значні бюджетні асигнування на науку, освіту, охорону здоров'я, висока культура бізнесу, відкритість країни, високий рівень інформаційного забезпечення управління державою.

Література [5; 7; 8; 11; 12; 14; 17; 18]

Тема 4. Основні чинники та рушійні сили конкуренції

Основні причини подальшої інтенсифікації міжнародної конкуренції. Чинники, котрі впливають на сучасну конкуренцію. Рушійні сили конкуренції.

Теорія конкурентних переваг М. Портера. Система цінностей. Формування конкурентних переваг на основі ексклюзивної цінності об'єктів. Типові чинники конкурентних переваг різних об'єктів.

Ринки виробників і споживачів: основні причини і випадки домінування та їх вплив на конкуренцію.

Компліментарні товари та товари-субститути як чинники впливу на ринок і конкуренцію.

Інтенсифікація конкуренції та її вплив на рентабельність підприємств і галузей. Вплив попиту на інтенсивність та еволюцію конкуренції.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Сутність теорії Майкла Портера.
3. Система цінностей як чинник формування конкурентних переваг.
4. Ексклюзивність об'єктів — запорука їх комерційного успіху.
5. Причини та наслідки домінування виробників і споживачів на відповідних ринках.
6. Вплив компліментарних товарів на конкуренцію.
7. Товари-субститути як чинники ринкового впливу.
8. Роль попиту в підвищенні інтенсивності конкуренції.

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Причини інтенсифікації конкуренції.
2. Рушійні сили міжнародної конкуренції.
3. Основний зміст теорії конкурентних переваг М. Портера.

4. Чинники, що мають вплив на міжнародну конкуренцію.
5. Найтипівіші чинники конкурентних переваг.
6. Основні причини появи ринку виробників і вплив їх домінування на розвиток конкуренції.
7. Прояви домінування споживачів на відповідному ринку та наслідки цього явища для розвитку конкуренції.
8. Роль товарів-субститутів на розвиток конкуренції.
9. Взаємозв'язок конкуренції та рентабельності галузей.
10. Роль попиту на подальший розвиток конкуренції.

Тести для самоконтролю

1. Згідно з Майклом Портером, конкуренція — це:

- а) діяльність маркетологів, спрямована на розширення клієнтської бази та її утримання за рахунок високоякісних виробів певної торгової марки;
- б) динамічний процес, коли безперервно з'являються нові товари, нові шляхи маркетингу, нові виробничі процеси та нові ринкові сегменти;
- в) діяльність з ініціювання та створення довготермінового переважного ставлення до товару, що базується на спільному посиленому впливові на споживача товарного знака, упаковки, рекламних звернень, матеріалів сейлз-промоушн та інших складових реклами, об'єднаних певною ідеєю та однотипним оформленням, що виділяють товар серед конкурентів і створюють його образ;
- г) суперництво в якій-небудь галузі між окремими фізичними чи юридичними особами, котрі зацікавлені в досягненні однієї мети.

2. До позитивних рис конкуренції як явища належить:

- а) активізація інноваційного процесу та гнучке пристосування до попиту;
- б) висока якість продукції, мінімізація витрат;
- в) висока продуктивність праці та реалізація принципу оплати праці згідно з її кількістю та якістю;
- г) усі відповіді правильні.

3. Конкурентні переваги підприємства чи країни створюються завдяки:

- а) їх ексклюзивним цінностям;

- б) їх багатству;
- в) створенню ідеального образу для споживачів, котрі живуть у постійному очікуванні нових товарів та послуг найвищого ґатунку;
- г) ефективнішому використанні чинників, що є схожими для них і конкурентів.

4. Конкурентна позиція підприємства в галузі, згідно з М. Портером, визначається:

- а) нижчими виробничими витратами;
- б) диференціацією товарів і послуг;
- в) відповіді “а” та “б” правильні;
- г) правильної відповіді немає.

5. Сутність конкуренції визначається такими силами:

- а) загрозою появи нових конкурентів або товарів-субститутів;
- б) спроможністю постачальників і покушців торгуватись;
- в) суперництвом між існуючими конкурентами;
- г) усі відповіді правильні.

Література [1; 3; 4; 6; 8–11; 13; 15]

Змістовий модуль II. Мікроекономічна складова міжнародної конкуренції

Тема 5. Конкурентні переваги та конкурентоспроможність підприємства

Системний, інноваційний, логічний, маркетинговий, інтеграційний, структурний, глобальний, нормативний, оптимізаційний, адміністративний (директивний), діловий, відновлювально-еволюційний, віртуальний, функціональний, стандартизаційний, ситуаційний, поведінковий, процесний, ексклюзивний, комплексний підходи до управління конкурентоспроможністю підприємства.

Поняття конкурентної стратегії підприємства.

Прогнозування, планування, економічне обґрунтування, раціоналізація структур і процесів, управління якістю, ресурсозбереженням та персоналом. Оцінка конкурентоспроможності підприємства.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Сутність системного підходу до управління конкурентоспроможністю фірми.

3. Функціональний підхід до управління конкурентоспроможністю виробничого підприємства.
4. Прогнозування та планування у системі вивчення і використання конкурентних переваг фірми.
5. Раціоналізація структурного управління якістю продукції як засіб впливу на управління конкурентоспроможністю підприємства.
6. Маркетинговий підхід до управління конкурентоспроможністю торговельно-посередницької фірми.
7. Прогнозування та планування як внутрішньофірмові чинники зростання конкурентоспроможності підприємства.
8. Раціоналізація управлінських структур — шлях до підвищення конкурентоспроможності фірми.
9. Ресурси зростання конкурентоспроможності продукції, що закладені в управлінні персоналом підприємства.
10. Варіантність підходів до визначення конкурентоспроможності підприємства.

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Системний підхід до управління конкурентоспроможністю фірми.
2. Логічний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства.
3. Інтеграційний підхід до управління конкурентоспроможністю фірми.
4. Стандартизаційний підхід до управління конкурентоспроможністю ринкового підприємства.
5. Відновлювально-еволюційний підхід до управління конкурентоспроможністю фірми.
6. Процесний підхід до управління конкурентоспроможністю сучасного виробничого підприємства.
7. Адміністративний і нормативний підходи до управління конкурентоспроможністю фірми.
8. Віртуальний підхід до управління конкурентоспроможністю виробничого та сервісного підприємств.
9. Ситуаційний підхід до управління конкурентоспроможністю фірми.
10. Сутність ексклюзивного підходу до управління конкурентоспроможністю підприємства.

11. Реалізація комплексного підходу до управління конкурентоспроможністю вітчизняного підприємства.
12. Чинники, що визначають специфіку оцінки конкурентоспроможності виробничих і сервісних фірм.

Тести для самоконтролю

1. Визначення значущості, пріоритетів серед чинників, методів, принципів та інших інструментів у їх сукупності з метою встановлення раціонального співвідношення та підвищення обґрунтованості розподілу ресурсів становить сутність:

- а) директивного підходу до проблем управління конкурентоспроможністю;
- б) структурного підходу до проблем управління конкурентоспроможністю;
- в) ділового підходу до проблем управління конкурентоспроможністю;
- г) правильної відповіді немає.

2. Ситуаційний підхід до проблем конкурентоспроможності базується на:

- а) аналізі використання ресурсів або стану інших параметрів системи управління;
- б) дослідженні системи законодавчо-нормативної бази, планів, програм і завдань;
- в) індивідуальному розумінні керівниками та виконавцями цілей і завдань, що ставляться перед керованим об'єктом;
- г) альтернативності досягнення однієї мети під час прийняття або реалізації управлінських рішень та обліку непередбачених обставин.

3. Метод максимальних витрат для визначення обсягів рекламних асигнувань характерний для:

- а) великих і середніх виробничих підприємств;
- б) невеликих виробничих підприємств;
- в) середніх виробничо-сервісних фірм.

4. Інтеграційний підхід до управління конкурентоспроможністю спрямований на дослідження та посилення взаємозв'язків:

- а) між окремими підсистемами і компонентами системи забезпечення конкурентоспроможності та стадіями життєвого циклу об'єкта управління;

- б) між рівнями управління по вертикалі (країна, регіон, підприємство і його підрозділи) та суб'єктами управління по горизонталі;
- в) відповіді “а” та “б” правильні;
- г) правильних відповідей немає.

5. Складність визначення рівня конкурентоспроможності вітчизняного об'єкта на світовому ринку може залежати від того, що:

- а) відсутні міжнародні стандарти з оцінювання рівня конкурентоспроможності;
- б) необхідно сфокусувати всі показники якості та ресурсоемності роботи персоналу на всіх стадіях життєвого циклу товару;
- в) економічна, технічна, кадрова, соціальна політика не орієнтована на забезпечення конкурентоспроможності різних об'єктів;
- г) усі відповіді правильні.

Література [1; 3; 7; 8; 11; 14–16]

Тема 6. Основні методи конкурентної боротьби

Цінова конкуренція. Сутність і методи. Ведення конкурентної боротьби на ринку шляхом зменшення виробничих витрат. Використання зменшення експлуатаційних витрат для ведення ефективної конкурентної боротьби. Використання заходів щодо підвищення ресурсозбереження для підвищення конкурентоспроможності товарів. Основи фірмової стратегії ресурсозбереження, ресурсо- та енергозберігаючі технології в системі управління конкурентоспроможністю фірми.

Показники ефективності роботи підприємства. Чинники ресурсозбереження та аналіз їх використання.

Використання прийомів логістики для управління конкурентоспроможністю підприємства.

Нецінова конкуренція. Заходи щодо поліпшення якості товару (послуг) як чинник підвищення конкурентоспроможності товарів. Стратегія підвищення якості товару як важливий чинник нецінової конкуренції. Сервісне та післясервісне обслуговування як додаткові чинники підвищення привабливості товарів і зростання їх конкурентоспроможності.

Система показників якості промислової продукції. Показники якості послуг. Система забезпечення конкурентоспроможності ринкових продуктів.

Світова організація торгівлі та стандартизація якості товарів. Міжнародні стандарти якості ISO. Використання міжнародних стандартів — важливий чинник підвищення якості продукції. Сучасні інструменти та організація контролю якості готової продукції.

Міжнародна сертифікація продукції.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Цінова конкуренція.
3. Заходи щодо економії ресурсів — важливий чинник підвищення конкурентоспроможності товарів.
4. Заходи щодо підвищення конкурентоспроможності, до яких вдаються після випуску готової продукції.
5. Сучасний підхід до визначення показників ефективності роботи фірми.
6. Застосування інструментів логістики для підвищення конкурентоспроможності товарів і послуг.
7. Нецінова конкуренція.
8. Стратегічний підхід до підвищення конкурентоспроможності продукції неціновими методами.
9. Сучасні міжнародні стандарти якості.
10. Світова організація торгівлі та боротьба за підвищення якості товарів і послуг.

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Сутність нецінової конкуренції.
2. Методи нецінової конкуренції.
3. Сервісне, післясервісне та гарантійне обслуговування товарів.
4. Система показників якості виробничої продукції.
5. Міжнародні стандарти якості.
6. Міжнародні сертифікати якості.
7. Сутність цінової конкуренції.
8. Методи цінової конкуренції.
9. Зниження експлуатаційних витрат споживача — важлива конкурентна перевага товару.
10. Стратегії ресурсо- та енергозбереження.
11. Логістика та управління конкурентними перевагами.

Тести для самоконтролю

1. Основними видами економічної конкуренції є:

- а) монополістична та олігополістична;
- б) досконала та недосконала;
- в) цінова та нецінова;
- г) сумлінна та несумлінна.

2. Відповідно до стандарту ISO 9001 модель управління якістю продукції має такі складові:

- а) адміністративна відповідальність;
- б) управління ресурсами та виготовлення продукції;
- в) вимірювання, аналіз і вдосконалення;
- г) усі відповіді правильні.

3. Використання прийомів логістики для управління конкурентоспроможністю підприємства:

- а) посилює управління;
- б) послаблює управління;
- в) може його посилити за умови системного довготривалого використання;
- г) не впливає на управління.

4. Сертифікати ISO 9000 необхідні тим вітчизняним підприємствам, що:

- а) працюють на міжнародних ринках або із закордонними контрагентами, котрі вимагають наявність такого сертифіката;
- б) працюють у секторах економіки, що регулюються урядами або урядовими організаціями тих країн, де наявність такого сертифіката є обов'язковою;
- в) відповіді "а" та "б" правильні;
- г) правильної відповіді немає.

5. Основними чинниками, що взаємно доповнюють один одного та підвищують конкурентоспроможність в умовах посилення конкурентної боротьби на міжнародних ринках, є:

- а) висока якість продукції та управління;
- б) мінімізація виробничих і невиробничих витрат і підтримка міжнародної конкурентоспроможності;

- в) висока швидкість створення та реалізації продуктів, оборотності капіталу, реагування на зміни попиту;
- г) усі відповіді правильні.

Література [1; 2; 4; 7; 8; 11; 17; 18]

Тема 7. Основні методи управління конкурентоспроможністю підприємства

Методи управління господарською діяльністю: методи прогнозування, аналізу організації процесів, управління персоналом, управління якістю продукції. Організація прийняття конкурентоспроможних управлінських рішень, контролю і стимулювання їх реалізації. Розвиток виробництва. Підготовка кадрів для вирішення проблем конкурентоспроможності.

Аналіз фінансового стану підприємства як інструмент підвищення його конкурентоспроможності. Розрахунок ефективності управління підприємством.

Відповідність фінансової стратегії підприємства його актуальній конкурентоспроможності на ринку. Взаємозалежне управління. Дослідження причин успішної діяльності міжнародних і транснаціональних корпорацій.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Фінансова стратегія фірми.
3. Сучасні методи дослідження фінансового стану підприємства.
4. Сучасні методи управління господарською діяльністю підприємства.
5. Проблема підготовки кваліфікованих кадрів.
6. Дослідження основних показників оцінки конкурентоспроможності фірми.
7. Порівняльний аналіз витрат, пов'язаних із входженням та виходом із ринку.
8. Визначення привабливості галузі як спосіб пошуку конкурентних переваг підприємства.

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Сутність фінансової стратегії підприємства.
2. Сутність конкурентної стратегії підприємства.
3. Прийняття та контроль виконання конкурентоспроможних управлінських рішень.

4. Стимулювання прийняття та реалізації конкурентоспроможних управлінських рішень.
5. Шляхи підготовки кадрів, здатних вирішувати проблеми, пов'язані із зростаючою конкурентною боротьбою.
6. Методи розрахунку ефективності управління фірмою.
7. Використання маркетингових інструментів для зростання конкурентоспроможності фірми.
8. Аналіз фінансового стану підприємства.
9. Взаємозалежне управління.
10. Причини успіхів великих інтернаціональних промислових і промислово-збутових об'єднань.

Тести для самоконтролю

1. Для розрахунку ефективності функціонування підприємства слід використовувати такі показники:

- а) чіткість і конкретність прийнятих управлінських рішень та активність виконавців усіх запланованих заходів;
- б) рентабельність активів, капіталу, продукції та продажу, а також продуктивність праці, оборотність капіталу та ліквідність;
- в) інтегральний показник ефективності використання наявних ресурсів;
- г) дохідність, капіталізація, ліквідність.

2. При формуванні колективу, що працюватиме в умовах постійної націленості на підвищення конкурентоспроможності фірми, необхідно:

- а) вивчити психологічний портрет кандидата;
- б) оцінити його ділові якості;
- в) оцінити його конкурентоспроможність шляхом порівняння конкурентних переваг кожного кандидата;
- г) усі відповіді правильні.

3. До методів управління персоналом, що використовуються з метою підвищення конкурентоспроможності підприємства, належать:

- а) адміністративний, економічний соціально-психологічний;
- б) нормативний, експериментальний, експертний;
- в) логічний, функціональний, індексний;
- г) правильної відповіді немає.

4. Успішність діяльності міжнародних і транснаціональних компаній на світових ринках пояснюється:

- а) ефективним управлінням цими підприємствами;
- б) використанням ними ряду переваг національних ринків (сировини, енергоносіїв, праці тощо) і національних законодавств іноземних держав;
- в) відповіді “а” та “б” правильні;
- г) правильної відповіді немає.

5. Сучасна оцінка конкурентоспроможності підприємства може спиратись на:

- а) оцінку рівня конкурентоспроможності конкретних товарів на конкретних ринках;
- б) аналіз ефективності діяльності підприємства з урахуванням ефективності кожного товару на кожному ринку;
- в) прогнозування попередніх комплексних показників мінімум на 5 років;
- г) усі відповіді правильні.

Література [2; 6–8; 10–15]

Змістовий модуль III. Конкурентоспроможність країни на міжнародних ринках

Тема 8. Поняття, сутність та основні концепції конкурентоспроможності країни

Поняття конкурентоспроможності національної економіки. Сучасні підходи до її визначення.

Основні концепції розвитку конкурентоспроможності національної економіки. П'ятифакторна модель Портера для національної економіки.

Альтернативні концепції конкурентоспроможності національної економіки. Специфіка країн з усталеною ринковою економікою, країн із трансформаційною економікою, країн, що розвиваються. Дев'ятифакторна модель конкурентоспроможності для нових індустріальних країн.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Конкурентоспроможність економіки країни.
3. Сучасні концепції розвитку конкурентоспроможності економіки країни.

4. Завдання та функції концепцій розвитку національної конкурентоспроможності.
5. Модель М. Портера для національної економіки.
6. Сучасні підходи до визначення конкурентоспроможності економіки країни.
7. Вивчення конкурентоспроможності країн з різним ступенем економічного розвитку.

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Конкурентоспроможність економіки країни.
2. Сучасні підходи до визначення конкурентоспроможності країни на світовому ринку.
3. Методики визначення конкурентоспроможності національних економік.
4. П'ятифакторна модель Портера.
5. Сучасні погляди на розвиток конкурентоспроможності країни.
6. Конкурентоспроможність країн з розвинутою економікою та значним досвідом перебування в ринкових умовах.
7. Конкурентоспроможність країн, що входять до ринку.
8. Конкурентоспроможність країн, що розвиваються.
9. Модель конкурентоспроможності для нових індустріальних країн.
10. Особливості врахування широкого спектра місцевих чинників та умов для визначення конкурентоспроможності національних економік в різних країнах.

Тести для самоконтролю

1. Згідно з моделлю М. Портера для національної економіки можна виокремити такі основні напрями формування конкурентоспроможності вітчизняної економіки:

- а) освіта, наука й техніка, інформатика;
- б) наука й технологія, цілеспрямовані капіталовкладення, розвиток інфраструктури та інформаційного забезпечення;
- в) інвестиції, гармонізація українського законодавства із законодавством країн – учасників СОТ;
- г) збереження потенціалу вітчизняної робочої сили, реорганізація транспортної мережі, зростання іноземних інвестицій у національну економіку.

2. “Золотим правилом” високої конкурентоспроможності національних економік можна вважати:

- а) стабільне й передбачуване законодавство, гнучка економічна структура, взаємозалежність зарплатні, продуктивності праці та податків, інвестиції в освіту та підвищення кваліфікації;
- б) інвестування у традиційні та технологічні інфраструктури, стимулювання приватних заощаджень і внутрішніх інвестицій, баланс переваг глобалізації економіки та збереження національних особливостей;
- в) агресивність експорту та привабливість внутрішнього ринку, якість, гнучкість і прозорість управління й адміністрування, скорочення розриву між мінімальними та максимальними доходами, зміцнення середнього класу;
- г) усі відповіді правильні.

3. Поняття конкурентоспроможності національної економіки відповідає визначенню: “Це міра можливості країни за умов вільного ринку виробляти продукти, що відповідають вимогам світових ринків при збереженні чи підвищенні реальних доходів своїх громадян”:

- а) так;
- б) ні.

4. Для характеристики конкурентоспроможності національної економіки використовуються такі групи чинників:

- а) кредитно-фінансова система, власний економічний потенціал, економічна політика уряду, наявність дешевої робочої сили;
- б) економічна політика уряду, трудові ресурси, стабільність національної валюти;
- в) зовнішньоекономічні зв'язки, внутрішній економічний потенціал, кредитно-фінансова система, трудові ресурси;
- г) зовнішньоекономічні зв'язки, наявна інфраструктура, стабільність національної валюти, рівень бюджетного дефіциту.

5. Підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки може бути стимульоване такими кроками держави:

- а) ліквідація критичних відставань та забезпечення сталого розвитку;
- б) створення основ економіки знань (інтенсифікація інвестицій в освіту, науку, технологічну інфраструктуру тощо);

- в) формування соціальної згуртованості та соціального капіталу;
- г) усі відповіді правильні.

Література [1; 3; 4; 9; 10; 12; 14; 16; 18]

Тема 9. Основні показники конкурентоспроможності на макrorівні

Залежність конкурентоспроможності країни на міжнародному рівні від стану національної економіки. Система показників конкурентоспроможності на макrorівні. Сучасні методики визначення конкурентоспроможності країни.

Основні чинники впливу на показники конкурентоспроможності національної економіки та їх імплементація в технологію економічного прориву. Базові матриці технології економічного прориву — ліквідація критичних відставань, створення економіки знань, забезпечення сталого розвитку, формування соціальної згуртованості та соціального капіталу. Роль розвитку науки у формуванні конкурентних переваг національної економіки.

Міжнародні організації в процесі визначення конкурентоспроможності економік різних країн. Індекс глобалізації конкурентоспроможності. Індеси конкурентоспроможності за показниками якості, асортиментними характеристиками товарів, економічними показниками, за інтегральним індексом конкурентоспроможності. Діяльність Світового економічного форуму щодо конкурентоспроможності національних економік.

Теми рефератів

1. Огляд наукових публікацій за темою заняття.
2. Розвиток національної економіки — визначальний чинник конкурентоспроможності країни на світовому ринку.
3. Сучасні методики визначення конкурентоспроможності та показники.
4. Індеси конкурентоспроможності національних економік.
5. Міжнародні рейтинги та ранжування країн за рівнем конкурентоспроможності національних економік.
6. Базові матриці технології економічного прориву.
7. Роль та місце фундаментальної та прикладної науки в досягненні конкурентних переваг національної економіки.
8. Технологія економічного прориву.

9. Роль світового економічного форуму в формуванні пріоритетів щодо підвищення конкурентоспроможності національних економік.

Контрольні питання та навчальні завдання

1. Вплив стану розвитку національної економіки на отримання та використання наявних конкурентних переваг на міжнародних ринках.
2. Показники конкурентоспроможності національних економік.
3. Чинники впливу на показники конкурентоспроможності національних економік.
4. Вплив розвитку науки в країні на досягнення нею конкурентних переваг на міжнародному рівні.
5. Технологія економічного прориву.
6. Базові матриці технології економічного прориву національної економіки.
7. Роль соціально-політичних чинників у формуванні іміджу стабільності та збільшенні конкурентоспроможності країни.
8. Світовий економічний форум.
9. Вплив Світового економічного форуму на ранжування національних економік за рівнем їх конкурентоспроможності.
10. Роль міжнародних неурядових організацій у визначенні рейтингів конкурентоспроможності національних економік.

Тести для самоконтролю

1. Показники, що мають найвагоміший вплив на визначення конкурентоспроможності країни:

- а) ВВП на душу населення та рівень інфляції;
- б) витрати із державного бюджету на науку, освіту, охорону здоров'я, соціальну сферу;
- в) показник політичної стабільності та експорт (у % від ВВП);
- г) показник ефективності використання ресурсів, місце країни за запасами природних ресурсів на душу населення.

2. Міжнародні рейтинги та ранжування країн за конкурентоспроможністю національних економік:

- а) не впливають на потенційних інвесторів;
- б) суттєво впливають на рішення іноземних інвесторів щодо вкладання коштів у розвиток певних галузей відповідних економік;
- в) нікого ні до чого не зобов'язують;

г) засвідчують стан цих економік та виокремлюють можливі напрями їх розвитку з метою подолання відставання від лідерів.

3. Світовий економічний форум приділяє значну увагу стану й розвитку конкурентоспроможності національних економік:

- а) так;
- б) ні.

4. Конкурентоспроможність національної економіки залежить від:

- а) наявності конкурентних переваг в управлінні національними підприємствами;
- б) конкурентних переваг національних підприємств та системи їх взаємодії;
- в) наявних переваг в управлінні суспільством;
- г) конкурентних переваг в управлінні розробкою, створенням і реалізацією продуктів.

5. Багатонаціональна конкуренція має місце за умов:

- а) якщо конкуренція на одному національному ринку має суттєвий вплив на конкуренцію на іншому національному ринку;
- б) коли фірми борються за світове панування;
- в) коли конкуренція на одному національному ринку може впливати на конкуренцію на іншому національному ринку;
- г) коли конкуренція на одному національному ринку не залежить від конкуренції на іншому національному ринку.

Література [1; 3; 8; 9; 11; 12; 14; 16; 18]

**КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ
ПРИ ПІДСУМКОВОМУ КОНТРОЛІ**

Контроль знань з дисципліни “Конкуренція в міжнародному бізнесі” складається з двох блоків планових заходів:

- 1) поточний контроль знань студентів;
- 2) підсумковий контроль знань студентів.

*Порядок оцінювання знань студентів
за результатами вивчення дисципліни*

№ пор.	Форма оцінювання знань	Кількість балів	Результат
1	Оцінювання поточної роботи в семестрі, в т. ч.:	від 0 до 40 балів, у т. ч.:	
1.1	Виконання обов'язкових завдань: а) систематичність та активність роботи протягом семестру б) виконання завдань для самостійного опрацювання	до 20 балів, з них: а) до 10 балів б) до 10 балів	
1.2	Проходження модульного контролю знань	до 20 балів	
2	Оцінювання письмової екзаменаційної роботи	від 0 до 60 балів	проходження підсумкового контролю знань з дисципліни і одержання підсумкової оцінки

Бали за результатами поточного контролю в сумі та за доданками, а також за результатами оцінювання письмової екзаменаційної роботи виставляються числом, кратним "5".

Загальна підсумкова оцінка (в балах) складається із суми балів за результати поточного контролю знань та за виконання завдань, що виносяться на іспит. На іспиті студент повинен набрати не менше 30 балів.

Підсумковий контроль знань з дисципліни проводиться як письмовий іспит за екзаменаційними білетами, кожен з яких включає три питання.

Відповідь на кожне питання білета оцінюється окремо з диференціацією в 20, 10, 0 балів.

Відповідь на кожне з питань білета оцінюється в:

20 балів – якщо відповідь студента містить повне, розгорнуте, правильне та обґрунтоване викладення матеріалу:

- виявляє при цьому високі знання студентом усієї програми навчальної дисципліни, його вміння користуватися різноманітними методами наукового аналізу суспільних і правових явищ, виявляти їх характерні риси та особливості;

- відображає чітке знання відповідних категорій, їх змісту, розуміння їх взаємозв'язку і взаємодії, правильне формулювання відповідних тлумачень;
- свідчить про знання назв і змісту передбачених програмою нормативно-правових актів (для найважливіших — необхідно знати рік їх прийняття);
- містить аналіз змістовного матеріалу, порівняння різних поглядів на певну проблему, самостійні висновки студента, формулювання та аргументацію його точки зору;
- містить, поряд із теоретичним матеріалом, фактичні дані (статистичні, результати судової практики і т. ін.), їх оцінку та порівняння;
- логічно і граматично правильно викладена;

10 балів — якщо студент дав відповідь на поставлене запитання, однак вона має хоча б один з таких недоліків:

- є неповною, не містить усіх необхідних відомостей про предмет запитання;
- є не зовсім правильною: наявні недоліки у розкритті змісту понять, категорій, закономірностей, назв і змісту нормативно-правових актів, нечіткі характеристики відповідних явищ;
- не є аргументованою: не містить посилань на нормативно-правові акти (у разі необхідності), інші джерела, аналізу відповідних теорій, концепцій, наукових течій і т. ін.; недостатньо використано дані юридичної практики, інший фактичний і статистичний матеріал;
- свідчить про наявність прогалин у знаннях студента;
- викладена з порушенням логіки подання матеріалу, містить багато граматичних, грубих стилістичних помилок і виправлень;

0 балів — якщо студент не відповів на поставлене запитання:

- відповідь є неправильною, не розкриває сутності питання;
- при відповіді допущено грубі змістовні помилки, що свідчать про відсутність знань у студента;
- їх безсистемність та поверховість, не вміння сформулювати думку та викласти її, незнання основних положень навчальної дисципліни.

Результат письмового іспиту складається із суми балів, одержаних за всі питання. У тому разі, коли відповіді студента оцінено менше ніж у 30 балів, він отримує незадовільну оцінку (тобто 0 балів).

Загальне підсумкове оцінювання знань студентів здійснюється з урахуванням результатів оцінювання поточної роботи в семестрі (в діапазоні від 0 до 40 балів) та результатів письмового іспиту (не менше 30 і не більше 60 балів) за 100-бальною системою з подальшим переведенням у традиційну систему за 4-бальною шкалою та шкалою ECTS для фіксації оцінки у нормативних документах.

Оцінка за бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
85–100	5 (відмінно)	A
80	4 (добре)	B
65–75	3 (задовільно)	C
60		D
50–55		E
30–45	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання	FX
0–25	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

Для реєстрації оцінки за шкалою ECTS в екзаменаційних відомостях вводиться спеціальна графа “Оцінка за шкалою ECTS”

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Базиліук Я. Б.* Конкурентоспроможність національної економіки: сутність та умови забезпечення / Адміністрація Президента країни; Нац. ін-т стратег. дослідж. — К., 2002. — 132 с.
2. *Бойчак А. В.* Маркетингові дослідження: Навч.-метод. посіб. — К.: КНЕУ, 2001. — 408 с.
3. *Дахно І. І., Кобржицький В. В., Куценко В. М. та ін.* Зовнішньоекономічна діяльність: Навч. посіб. — К.: ЦНЛ, 2006. — 360 с.
4. *Ілляшенко С. М., Баскатова М. Ю.* Маркетингові дослідження: Навч. посіб. — К.: ЦНЛ. — 2006. — 192 с.
5. *Кузьмін О. С., Горбаль Н. І.* Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств. — Львів: Компакт-ЛВ, 2005. — 304 с.

6. *Мак-Куэрри Э. Ф.* Методы маркетингового исследования. — СПб.: Питер, 2005. — 176 с.
7. *Омельяненко Т. В., Барабась Д. О., Вакуленко А. В.* Управління конкурентоспроможністю підприємства. — К.: КНЕУ, 2006. — 272 с.
8. *Портер М.* Конкуренция. — К.: Вильямс, 2001. — 495 с.
9. *Портер М.* Конкурентные преимущества стран. — М.: Ассоциация “Тандем” — “Гном-Пресс”, 1998. — 384 с.
10. *Портер М.* Международная конкуренция. — М.: Междунар. отношения, 1993. — 896 с.
11. *Портер М.* Стратегія конкуренції: методика аналізу галузей і діяльності конкурентів. — К.: Основи, 1998. — 390 с.
12. *Управління зовнішньоекономічною діяльністю: Навч. посіб. /* За ред. І. І. Дахна. — К.: ЦНЛ, 2007. — 328 с.
13. *Фатхутдинов Р. А.* Конкурентоспособность организации в условиях кризиса: экономика, маркетинг, менеджмент. — М., 2002.
14. *Фатхутдинов Р. А.* Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление. — М.: ИНФРА-М, 2000. — 312 с.
15. *Фатхутдинов Р. А.* Управление конкурентоспособностью организации. — М.: Эксмо, 2005. — 272 с.
16. *Философова Т. Г., Быков В. А.* Конкуренция и конкурентоспособность. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2007. — 271 с.
17. *Черчилль Г. А.* Маркетинговые исследования. — СПб.: Питер, 2000.
18. *Юданов А. Ю.* Конкуренция: теория и практика: Учеб. пособие. — М.: Гном-Пресс, 2000.

Додаткова

19. *Ахматова М., Попов Е.* Теоретические модели конкурентоспособности // Маркетинг. — 2003. — № 4.
20. *Гайдук В. А.* Конкурентоздатність в умовах сучасного ринку // Економіка та держава. — 2007. — № 2. — С. 16–17.
21. *Гайдук В. А.* Фактори конкурентоздатності суб'єктів на товарних ринках // Економіка та держава. — 2007. — № 3. — С. 21–23.
22. *Гаркавенко С. С.* Маркетинг: Підруч. для вузів. — К.: Лібра, 1998. — 384 с.
23. *Голяк Ю. Б.* Теоретичні аспекти конкурентоспроможності стратегічних галузей української економіки // Актуальні пробл. економіки. — 2006. — № 6. — С. 78–82.

24. *Гончаров А.* Маркетинговая структура Интернет // Маркетинг и реклама. — 1999. — № 11. — С. 28–33.
25. *Гончарова Н. П.* Концептуальные параметры конкурентоспособности национальной экономики // Актуальные пробл. экономики. — 2006. — № 8.
26. *Дахно І. І.* Антимонопольне право: Курс лекцій. — К.: Четверта хвиля, 1998. — 352 с.
27. *Дахно І. І.* Міжнародне економічне право: Курс лекцій. — 2-ге вид. — К.: МАУП, 2003. — 160 с.
28. *Дахно І. І.* Право интеллектуальной собственности. — К.: ТП-ПРЕСС, 2004. — 224 с.
29. *Дейян А.* Реклама. — М.: Прогресс-Универс, 1993. — 176 с.
30. *Драбик І.* Управління підприємством на міжнародному ринку // Економіка та держава. — 2007. — № 8. — С. 8–9.
31. *Друкер П.* Управление, нацеленное на результаты: Пер. с англ. — М.: Технолог. шк. бизнеса, 1994. — 200 с.
32. *Звіти* Світового економічного форуму з конкурентоспроможності. — Виходять щорічно.
33. *Кіндзерський Ю.* Проблеми національної конкурентоспроможності та пріоритети конкурентної політики в Україні // Економіка України. — 2006. — № 8. — С. 19–29.
34. *Кір'ян В. А.* Формування інноваційної моделі підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств з позицій антропосоціального підходу // Економіка та держава. — 2005. — № 10. — С. 11–15.
35. *Кобрицький В. В.* Актуальні проблеми державного корпоративного управління в Україні // Сучасні проблеми розвитку економіки України. — К.: МАУП, 2007. — С. 158–164.
36. *Кобрицький В. В.* Чорнобильське віддзеркалення проблем управління // Сучасні проблеми розвитку економіки України. — К.: МАУП, 2007. — С. 289–302.
37. *Котлер Ф.* Маркетинг-менеджмент. — СПб.: Питер, 2003. — 752 с.
38. *Крылова Н.* Международная бизнес-команда и конкурентоспособность фирмы // Персонал. — 2002. — № 1. — С. 110–116.
39. *Кучуков Р.* Проблеми конкурентоспособного розвитку // Економіст. — 2007. — № 8.
40. *Літчинський Я. О.* Конкурентоспроможність сектора страхових послуг України // Економіка та держава. — 2007. — № 2. — С. 42–45.

41. *Лукінов І.* До питання про концепцію і модель сучасного економічного розвитку України // *Фінанси.* — 2003. — № 8. — С. 4–9.
42. *Майєр Дж. М., Олесневич Д.* Міжнародне середовище бізнесу: конкуренція та регулювання у глобальній економіці. — К.: Либідь, 2002. — 703 с.
43. *Макара О. В.* Конкурентоспроможність економічного середовища в Україні. Порівняльний аналіз рейтингів окремих країн // *Економіка і прогнозування.* — 2007. — № 2.
44. *Мальська М., Бордун О.* Планування діяльності туристичних підприємств. — К.: Знання, 2005. — 241 с.
45. *Менеджмент:* Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. Г. В. Щокіна, М. Ф. Головатого, О. В. Антонюка, В. П. Сладкевича. — К.: МАУП, 2007. — 816 с.
46. *Менеджмент:* Понятійно-термінол. слов. / За ред. Г. В. Щокіна, М. Ф. Головатого, О. В. Антонюка, В. П. Сладкевича. — К.: МАУП, 2007. — 744 с.
47. *Менеджмент* зовнішньоекономічної діяльності: Підручник / За ред. О. А. Кириченка. — К.: Знання, 2005. — 493 с.
48. *Михайлюк В.* Холдинги та можливості їх створення в Україні // *Фінанси.* — 2002. — № 4. — С. 7–9.
49. *Орленко С. С.* Впровадження і адаптація системи управління прибутком на основі бюджетування для підвищення конкурентоспроможності українських підприємств // *Економіка та держава.* — 2007. — № 8. — С. 57–58.
50. *Пасічник В. Г., Акіліна О. В.* Конкурентоспроможність фірми. — К.: ЦНЛ, 2005. — 112 с.
51. *Піддубний І., Піддубна Л.* Теорія конкурентоспроможності: сучасний стан і предметно-методологічний аспекти розвитку // *Економіка України.* — 2007. — № 8.
52. *Победаш О.* Количественные и качественные методы в маркетинговых исследованиях // *Маркетинг и реклама.* — 1997. — № 12. — С. 14–17.
53. *Предборський В. А.* Побудова конкурентного ринкового середовища як фактор детінізації економіки // *Формування ринкових відносин в Україні.* — 2005. — № 12. — С. 13–17.
54. *Промисловий маркетинг.* Теорія та господарчі ситуації: Підручник / За ред. А. Старостіної. — К.: Іван Федоров, 1997. — 400 с.
55. *Ракша Н.* Щодо підвищення конкурентоспроможності малого підприємництва в Україні // *Економіст.* — 2006. — № 3.

56. *Росситер Дж. Р., Перси Л.* Реклама и продвижение товаров: Пер. с англ. — СПб.: Питер, 2000. — 720 с.
57. *Рубель К. В.* Основные черты украинского менталитета и их учет в системе маркетинговых мероприятий // *Маркетинг и реклама.* — 1998. — № 3–4.
58. *Селезньова О. В.* Методологічні засади оцінки конкурентоспроможності підприємства // *Економіка та держава.* — 2007. — № 6. — С. 31–33.
59. *Сумець О. М., Сомова О. Є., Пеліхов Є. Ф.* Оцінка конкурентоспроможності сучасних промислових підприємств. — К.: Професіонал. — 2007. — 208 с.
60. *Халінін С.* Проблеми і пріоритети конкурентоспроможності економіки України // *Економіст.* — 2007. — № 2. — С. 22–24.
61. *Харченко Т. Б.* Забезпечення конкурентоспроможності як засіб ринкового реформування економіки // *Актуальні проблеми економіки.* — 2003. — № 2.
62. *Царенко О. В.* Генезис концепції і методів управління конкурентоспроможності українських підприємств // *Економіка та держава.* — 2007. — № 8. — С. 53–56.
63. *Дыгичко А.* Высокая цена конкурентоспособности // *Экономист.* — 2003. — № 1.
64. *Чернявський А. Д.* Стратегічні напрями забезпечення конкурентоспроможності продукції українських виробників // *Економіка та держава.* — 2005. — № 10. — С. 40–42.
65. *Чернявський А. Д.* Шляхи забезпечення конкурентоспроможності підприємств будівельного комплексу України // *Сучасні проблеми розвитку економіки України.* — К.: МАУП, 2007. — С. 255–264.
66. *Чернявський А. Д., Кобрицький В. В.* Корпоративне управління: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2006. — 208 с.
67. *Швиданенко О. А.* Сучасні критерії конкурентоспроможності: ефективність та інноваційність // *Актуальні проблеми економіки.* — 2003. — № 8.
68. *Шитко О. С.* Міжнародна конкурентоспроможність країни: поняття, основні складові та джерела // *Економіка та прогнозування.* — 2002. — № 1. — С. 110–116.
69. *Шостак Л. Б.* Пріоритетні орієнтири економічного розвитку України // *Сучасні проблеми розвитку економіки України.* — К.: МАУП, 2007. — С. 182–187.

70. Шпанко А. Про сутність поняття “стратегічна конкурентоспроможність” // Економіка України. — 2007. — № 6.
71. Samuelson P. A., Nordhaus W. D. Economics. — 17th ed. — Boston etc.- McGraw-Hill. — 2001. — 792 p.
72. Slavin Stephen L. Economics. — 4th ed. — Boston etc. — Irwin / McGraw-Hill. — 1996. — 821 p.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Конкуренція в міжнародному бізнесі”	4
Завдання для самостійної роботи	5
Критерії оцінювання знань студентів при підсумковому контролі	27
Список літератури	30

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Вегеренко</i>
Редактор	<i>О. М. Коваленко</i>
Комп'ютерне верстання	<i>Т. Г. Замура</i>

МАУП

Зам. № ВКЦ-3694

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП